

Ankestyrelsens statistikker

Førtidspension

Årsstatistik 2013

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1 Tendenser 2009-2013	2
1.1 Ny ordning for førtidspension betyder færre tilkendelser af førtidspension	2
1.2 Gennemsnitsalderen for en ny førtidspensionist er svagt stigende	6
1.3 Faldende andel af ikke-vestlige indvandrere blandt nye førtidspensionister	7
1.4 Markant fald i andelen af nye førtidspensionister med en psykisk lidelse	9
1.5 Halvdelen af de nye førtidspensionister er uden forudgående beskæftigelse	10
1.6 Fald i andel der kommer fra kontanthjælp	11
1.7 Længere sagsbehandlingstid i kommunerne	11
1.8 Afslag udgør markant større andel	12
1.9 Ansøgninger på det foreliggende grundlag ender ofte med afslag	13
2 Hvem får tilkendt førtidspension?	15
2.1 Geografisk fordeling af tilkendelser af førtidspension	15
2.2 Tilkendelse af førtidspension sker hyppigst i alderen 50-59 år	17
2.3 Flest ansøgere med psykiske lidelser i 2013	18
2.4 Ikke-vestlige indvandrere får lidt oftere afslag	19
2.5 Tidligere beskæftigede indenfor handel og transport mv. får ikke så hyppigt tilkendt førtidspension	20
2.6 Af de nye førtidspensionister uden forudgående beskæftigelse modtager 80 procent overførelsesindkomst	21
3 Tema om de nye regler om førtidspension fra 1. januar 2013	23
3.1 Mindre andel af ansøgere efter de nye regler får førtidspension	23
3.2 Under 40 årige udgør mindre andel af tilkendelser efter de nye regler i 2013	25
3.3 Faldende andel af nye førtidspensionister med en psykisk lidelse i 2013	26
3.4 Større andel af de nye førtidspensionister kommer i 2013 fra sygedagpenge	29
4 Dansk førtidspension til personer, der bor i udlandet	30
4.1 Udviklingen i ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet	31
4.2 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet er gennemsnitligt ældre end ansøgere i Danmark	33
4.3 Flere mænd end kvinder bosat i udlandet ansøger om førtidspension	34
4.4 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har typisk en erhvervsuddannelse eller en kort uddannelse	35
4.5 En tredjedel af ansøgerne bosat i udlandet har dansk statsborgerskab	35
4.6 Ansøgere bosat i udlandet har ikke så ofte psykiske lidelser som baggrund	36
4.7 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har næsten altid været i forudgående beskæftigelse	37
Bilag 1 Indsamling og behandling af data	40

Titel Førtidspension. Årsstatistik 2013
Udgiver Ankestyrelsen, juni 2014
ISBN nr 978-87-7811-244-6
Layout Identitet & Design AS

Kontakt Ankestyrelsen
Amaliegade 25, 1256 København K
Telefon 33 41 12 00
Hjemmeside www.ast.dk
E-mail ast@ast.dk

Forord

Ankestyrelsen udgiver hvert år statistikken *Førtidspensioner: Årsstatistik*, der belyser aspekter af årets afgørelser i sager om førtidspension. Årsstatistikken for 2013 er en overgangsstatistik med både afgørelser efter reglerne om førtidspension fra 2003 og de nye regler om førtidspension, der trådte i kraft 1. januar 2013.

De nye regler adskiller sig ved blandt andet, at unge under 40 år ikke længere skal have førtidspension, men i stedet skal have en helhedsorienteret og tværfaglig indsats i et eller flere ressourceforløb. Personer over 40 år kan fortsat få tilkendt førtidspension. Men som udgangspunkt skal de først deltage i et ressourceforløb. Hvis det helt åbenbart ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevnen, kan kommunen tilkende førtidspension, uden at borgeren først har været igennem et ressourceforløb.

Kvaliteten af statistikken afhænger i høj grad af kommunernes indberetninger. Ankestyrelsen vil gerne takke de medarbejdere, der er med til at sikre fyldestgørende og korrekte oplysninger.

- Kapitel 1 beskriver udviklingen i afgørelser om førtidspension i perioden 2009-2013. Det uddybes blandt andet, hvordan afgørelserne har udviklet sig på henholdsvis tilkendelser og afslag, hvilket grundlag kommunerne har truffet afgørelsen på og udviklingen i hvilke diagnoser, der ligger til grund for tilkendelser af førtidspension.
- Kapitel 2 beskriver de ny førtidspensionister i kommunerne i 2013 efter lov om social pension (2003- ordningen og 2013-ordningen). Der er blandt andet fokus på, hvor i landet der tildeles flest førtidspensioner, tidligere beskæftigelse og indkomst.
- Kapitel 3 er temakapitel med fokus på de nye regler for førtidspension.
- Kapitel 4 beskriver tilkendelse af dansk førtidspension til personer, der bor i udlandet. Grundlaget for denne statistik er indberetninger af afgørelser fra Udbetaling Danmark, som træffer afgørelser i ansøgninger fra danske og udenlandske statsborgere bosat i udlandet.

Størstedelen af de data, som er grundlaget for årsstatistikken, kan findes via Tal fra Ankestyrelsen, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk. Her er det også muligt at trække data på kommuneniveau. Talportalen giver mulighed for at udtrække data fra et udvalg af Ankestyrelsens statistikker.

Årsstatistikken udkommer elektronisk på Ankestyrelsens hjemmeside.

1 Tendenser 2009-2013

Dette kapitel har fokus på udviklingen i antallet af tilkendelser af førtidspension i de seneste 5 år, herunder grundlaget for tilkendelsen og diagnosen, der ligger til grund for tilkendelsen af førtidspension.

Reglerne om tilkendelse af førtidspension er blevet ændret pr. 1. januar 2013 for nystartede sager (2013-ordningen), *se nærmere nedenfor*, mens sager, som var påbegyndt i 2012, bliver afgjort efter de tidligere regler (2003-ordningen). I dette kapitel indgår for 2013 oplysninger om begge ordninger.

Grundlaget for statistikken om afgørelser om førtidspension

Ankestyrelsens årsstatistik er en afgørelsesstatistik, der omfatter antallet af afgørelser og ikke antallet af personer, der tilkendes førtidspension. Hvis der i løbet af året er truffet flere afgørelser om den samme person, vil personen indgå i statistikken hver gang, der er truffet en afgørelse.

Andelen, der indgår med flere afgørelser, skønnes dog at være mindre end en procent af det samlede antal årlige afgørelser.

Grundlaget for statistikken er de indberetninger af afgørelser om førtidspension, som kommuner og de tidligere nævn/Ankestyrelsen træffer efter lov om social pension (2003-ordningen og 2013-ordningen)

1.1 Ny ordning for førtidspension betyder færre tilkendelser af førtidspension

I de seneste 5 år er antallet af tilkendelser af førtidspension faldet. I perioden 2009 til 2012 faldt antallet af tilkendelser fra 17.102 til 14.621 og i 2013 til 5.743 tilkendelser. Det samlede fald i antallet af tilkendelser svarer til 67 procent færre tilkendelser af førtidspension i 2013 end i 2009.

2013 er et overgangså, hvor der både er tilkendelser efter 2003-ordningen og den nye ordning fra 2013. Der blev i 2013 således tilkendt 2.684 førtidspension efter 2003-ordningen og 3.059 efter 2013-ordningen, *se figur 1.1*.

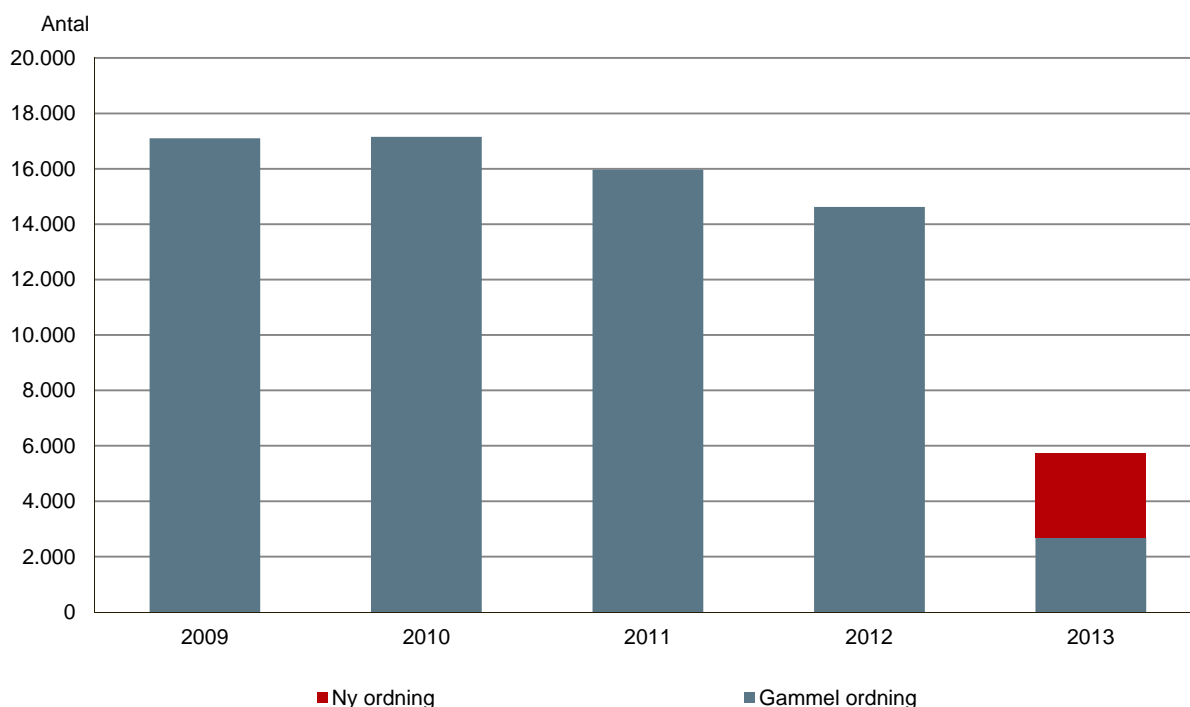
Faldet i antallet af tilkendelser i 2013 skal imidlertid ses i sammenhæng med den nye lovgivning, der trådte i kraft 1. januar 2013. Den nye lovgivning indebærer blandt andet, at personer under 40 år ikke længere kan få tilkendt førtidspension, medmindre det er

åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle deres arbejdsevne. I stedet skal en individuel, tværfagligt- og helhedsorienteret indsats i et ressourceforløb udvikle arbejdsevnen. I 2013 var der under 30 borgere, der fik tilkendt førtidspension efter deltagelse i ressourceforløb. Det lave antal skal ses på baggrund af, at ressourceforløb som udgangspunkt skal have længere varighed.

Personer over 40 år skal tilsvarende tilbydes ressourceforløb, inden der eventuelt kan påbegyndes en sag om førtidspension.

Der kan således være en vis forsinkelseeffekt, som følge af at nogle borgere efter de nye regler deltager i ressourceforløb, før der tages stilling til, om der skal igangsættes en førtidspensionssag. Det har desuden taget tid for kommunerne at foretage omstillingen til de nye arbejdsgange og tværfaglige samarbejdsformer mellem de kommunale forvaltninger og regionernes kliniske funktion mv. Niveauet for antallet af tilkendelser i de kommende år kan derfor ikke uden videre vurderes ud fra 2013-tallet.

Figur 1.1 Antal tilkendelser af førtidspension. 2009-2013

Afgørelser om almindelig førtidspension/ helhedsvurdering

Efter 2003-ordningen havde kommunerne pligt til at foretage en helhedsvurdering af en ansøgning om førtidspension. Det indebærer, at de skal vurdere ansøgningen i forhold til alle relevante hjælpemuligheder efter den sociale lovgivning - ikke kun i forhold til

ansøgningen om førtidspension. Efter ændringen af reglerne 1. januar 2013 har kommunerne forsat pligt til at behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jf. § 17.

Kommunernes forskellige grundlag for behandling af en førtidspensions sag efter lov om social pension:

2013-ordning

Almindelig førtidspension

§ 17. Kommunalbestyrelsen skal behandle en henvendelse om førtidspension i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale lovgivning, jf. § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. dog stk. 2 og 3

Det foreliggende grundlag

Stk. 2. Personer, som ønsker, at kommunalbestyrelsen alene tager stilling til spørgsmålet om førtidspension, kan dog anmode herom. I sådanne tilfælde forelægges sagen på det foreliggende dokumentationsgrundlag for kommunens rehabiliteringsteam. Kommunalbestyrelsen træffer umiddelbart efter rehabiliteringsteamets indstilling i sagen afgørelse om, overgår til behandling efter reglerne om førtidspension.

Uden samtykke

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom.

2003-ordning

Helhedsvurdering

§ 17, stk. 1, nr. 1, omhandler ansøgninger, hvor der er et krav om helhedsvurdering i forhold til alle muligheder for hjælp i den sociale lovgivning.

Det foreliggende grundlag

§ 17, stk. 1, nr. 2-3, omhandler ansøgninger, hvor ansøger ønsker, at sagen behandles på det foreliggende dokumentationsgrundlag

Uden samtykke

§ 17, stk. 2, omhandler sager, hvor kommunen har påbegyndt sagen uden ansøgers samtykke

I 2013 blev 81 procent af alle afgørelserne afgjort som almindelig førtidspension (§ 17) eller helhedsvurdering (§ 17, stk. 1, 1. pkt.). Det er et markant fald i forhold til den forudgående periode 2009 -2012, hvor mellem 94 og 96 procent af afgørelserne i de enkelte år blev truffet på grundlag helhedsvurdering (§ 17, stk. 1, 1. pkt.), se figur 1.2.

På det foreliggende dokumentationsgrundlag

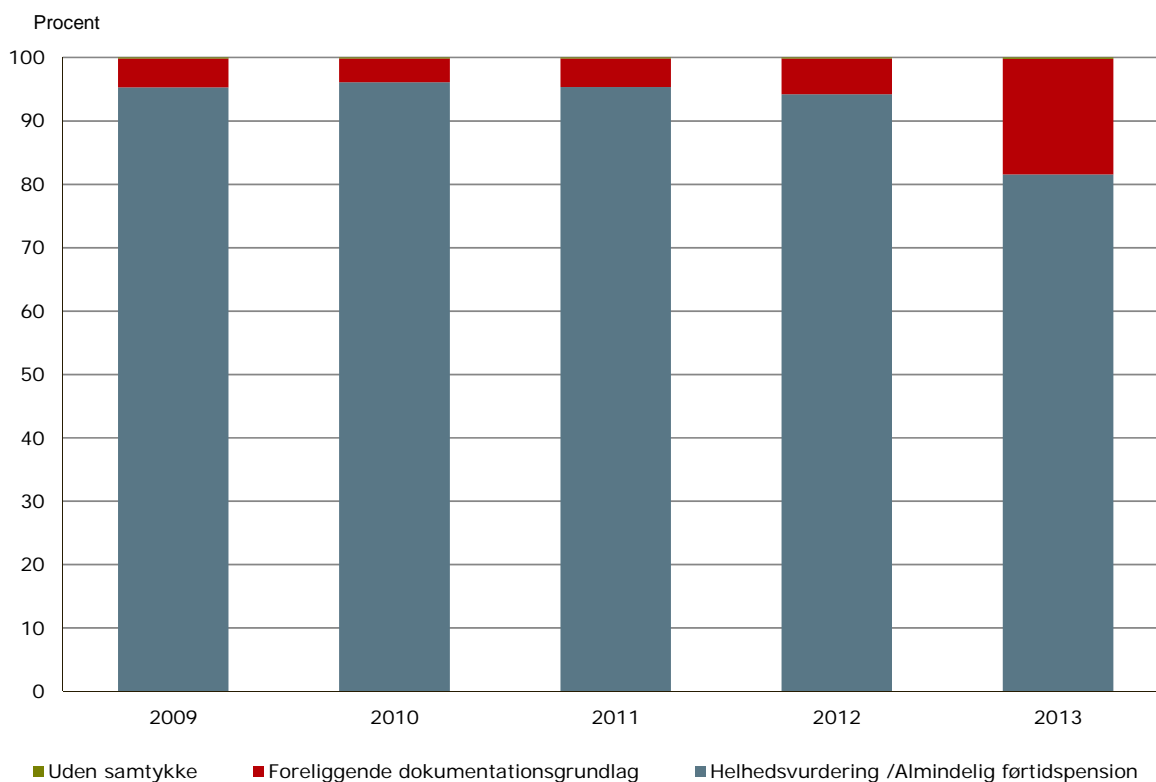
Førtidspensionsreformen, der trådte i kraft i 2003, gjorde det muligt for borgeren at stille krav om, at ansøgningen om førtidspension behandles på det foreliggende grundlag (§

17, stk. 1, 2. 3. pkt.). Denne mulighed er videreført med ændringen af reglerne, der trådte i kraft 1. januar 2013 (§ 17 stk. 2). I 2013 udgør ansøgninger om førtidspension på det foreliggende grundlag 18 procent af det samlede antal tilkendelser. Det er en markant stigning fra tidligere at udgøre mellem 4 og 6 procent af ansøgningerne i årene 2009-2012, se *figur 1.2*.

Uden samtykke

Kommunerne har både efter 2003-ordningen (§ 17, stk. 2) og efter 2013-ordningen (§ 17, stk. 3) mulighed for at påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom. Det kan for eksempel dreje sig om en psykisk syg borger. Andelen af førtidspensioner, som blev tilkendt uden samtykke, udgør under en procent af det samlede antal afgørelser i hele femårsperioden, se *figur 1.2*.

Figur 1.2 Tilkendelser af førtidspension fordelt på grundlaget for sagen. 2009-2013. Procent

1.2 Gennemsnitsalderen for en ny førtidspensionist er svagt stigende

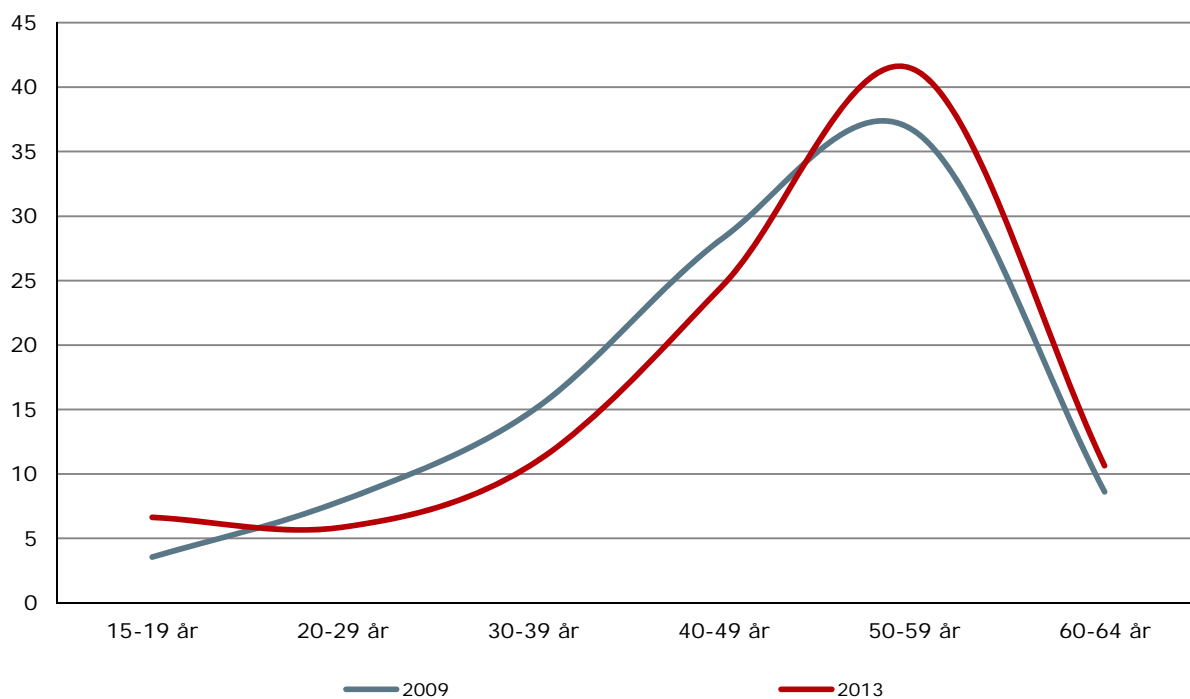
Den gennemsnitlige alder for nye førtidspensionister er steget med næsten et år fra 45,8 år i 2009 til 46,7 år i 2013. Stigningen i den gennemsnitlige alder skal ses som et resultat af de nye regler for tilkendelse af førtidspension, som indebærer, at der som udgangspunkt ikke kan tildeles førtidspension til borgere under 40 år.

§ 16. Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres

Stigningen i den gennemsnitlige alder for en ny førtidspensionist skyldes således, at der i 2013 var en mindre andel af nye førtidspensionister i aldersgrupperne under 50 år sammenlignet med 2009, se *figur 1.3*.

Figur 1.3 Aldersfordeling for nye førtidspensionister. 2009 og 2013. Procent

1.3 Faldende andel af ikke-vestlige indvandrere blandt nye førtidspensionister

Samkøring med Beskæftigelsesministeriets DREAM-register

Ved at samkøre Ankestyrelsens førtidspensionsoplysninger med Beskæftigelsesministeriets DREAM-register er det muligt at opdele nye førtidspensionister efter etnisk oprindelse (herkomst). DREAM-registret indeholder oplysninger om alle borgere, der på et eller andet tidspunkt har modtaget overførselsindkomster siden 1991. Registret indeholder ligeledes enkelte baggrundsoplysninger, herunder etnisk oprindelse.

Definition af oprindelse:

Ikke-vestlig oprindelse

En person født i Danmark som er dansk statsborger, men har tyrkiske forældre, vil i DREAM være etnisk tyrker, altså ikke-vestlig oprindelse

Dansk oprindelse

En person født i Danmark som er dansk statsborger, men har forældre, der begge er 2. generationsindvandrere, født i Danmark og er danske statsborgere, vil i DREAM være etnisk dansker.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets DREAM-register

Definition af herkomst:

Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen som indvandrer.

Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen som efterkommer. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborger skab, vil deres børn ikke blive opfattet som efterkommere. Men hvis begge danskfødte forældre fastholder udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive opfattet som efterkommere.

Personer med dansk oprindelse er personer, uanset fødested, der har mindst en forælder, der både er dansk statsborger og er født i Danmark.

Kilde: Danmarks Statistik

I 2009 udgjorde tilkendelse af førtidspension til ikke-vestlige indvandrere 17,5 procent af alle nye tilkendelser, denne andel er i 2013 faldet til 14,1 procent. Denne mindre andel skyldes ikke, at de ikke vestlige indvandrere i 2013 udgør en mindre andel af befolkningen, tværtimod steg andelen af ikke-vestlige indvandrere lidt fra 6,2 procent i 2009 til 7,0 procent i 2013, se *tabel 1.1*.

Andelen af tilkendelser af førtidspension til personer med dansk oprindelse steg fra 79,3 procent i 2009 til 82,3 procent i 2013, mens deres andel af befolkningen faldt fra 89,2 procent til 86,7 procent i 2013. De øvrige grupper fordelt på herkomst og oprindelse udgør næsten uændrede andele af både tilkendelser og befolkning i de to år, se *tabel 1.1*.

Tabel 1.1 Andel af tilkendelser og andel af befolkning fordelt på herkomst og oprindelse. 2009 og 2013. Procent

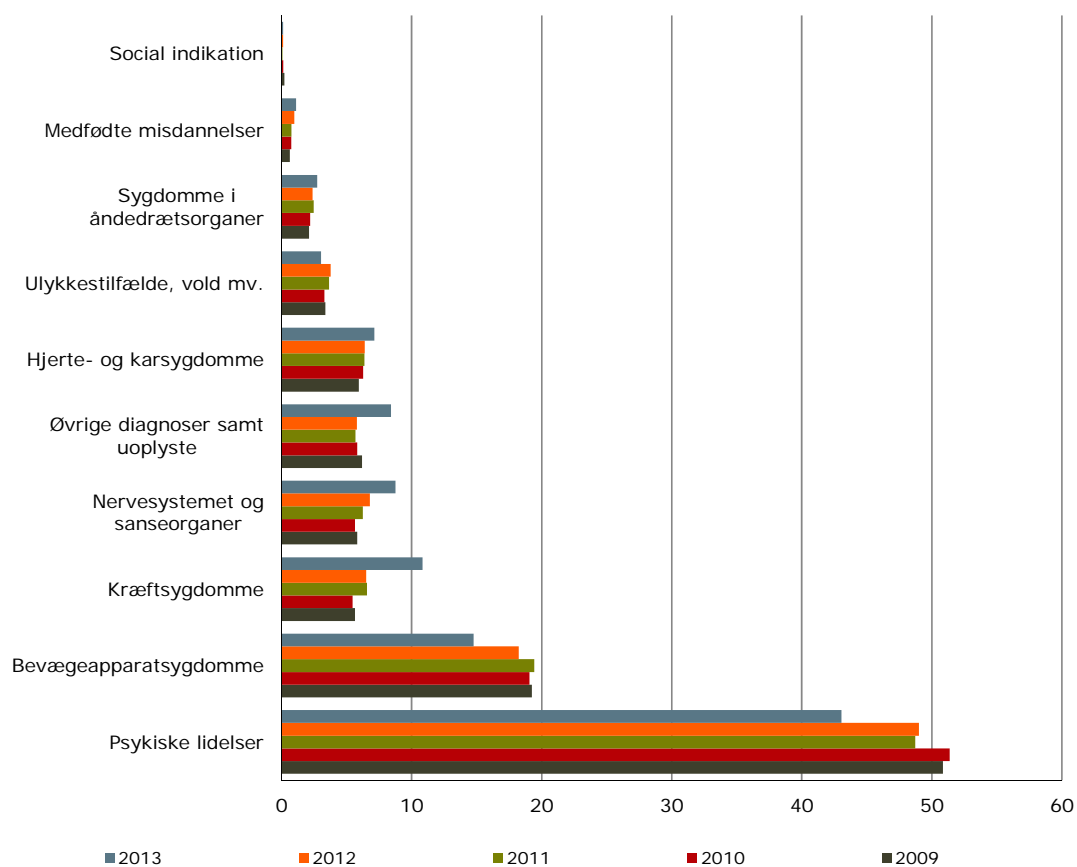
	Andel af tilkendelser 2009	Andel af befolkningen 2009	Andel af tilkendelser 2013	Andel af befolkningen 2013
Personer med dansk oprindelse	79,3	89,2	82,3	86,7
Ikke-vestlig, Efterkommere	0,5	0,7	1,0	1,2
Ikke vestlig, Indvandrere	17,5	6,2	14,1	7,0
Vestlig, Efterkommer	0,4	0,2	0,3	0,2
Vestlig, Indvandrer	2,3	3,7	2,2	4,7

1.4 Markant fald i andelen af nye førtidspensionister med en psykisk lidelse

Andelen af tilkendelserne om førtidspension på baggrund af en psykisk lidelse faldt fra at udgøre 52 procent af tilkendelserne i 2009 til 43 procent i 2013. Fra 2009 til 2013 er der ligeledes et fald i andelen af tilkendelser på baggrund af sygdomme i bevægeapparatet, således faldt andelen fra 19 procent i 2009 til 14 procent i 2013, se *figur 1.4*.

Andelen af tilkendelser på baggrund af kræftsygdomme er næsten fordoblet fra 6 procent i 2009 til 11 procent i 2013, mens der var mindre stigninger i sygdomme i nervesystem og sansorganer og hjerte- og karsygdomme, se *figur 1.4*.

Figur 1.4 Tilkendelser af førtidspension fordelt efter hoveddiagnose. Procent. 2009-2013

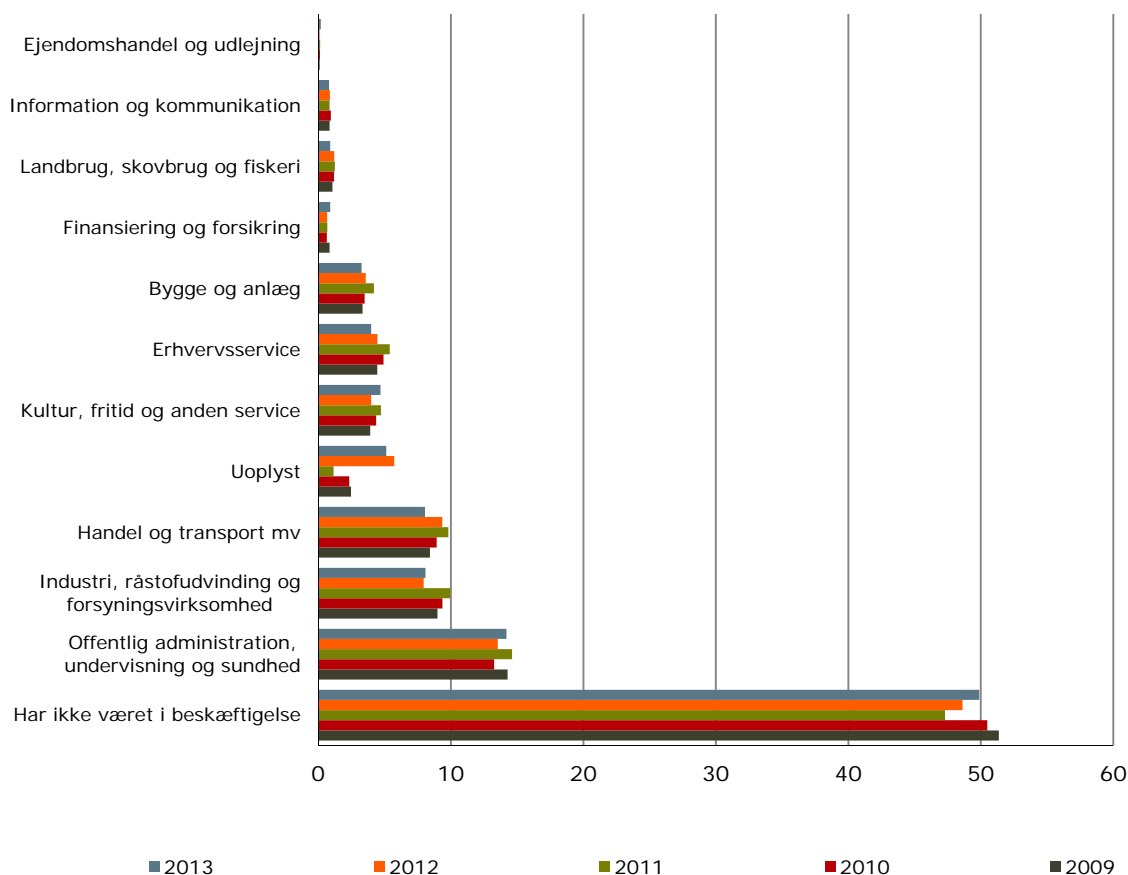

1.5 Halvdelen af de nye førtidspensionister er uden forudgående beskæftigelse

Omkring halvdelen af de nye pensionister har ikke forudgående beskæftigelse inden for de seneste fem år forud for tilkendelsen af førtidspension. I 2013 er andelen uden forudgående beskæftigelse 50 procent, hvilket er en lille stigning i forhold til 49 procent i 2012, men lidt lavere i 2009, hvor det var 52 procent, se figur 1.5.

De nye førtidspensionister, som har været i forudgående beskæftigelse, har hyppigst været i beskæftigelse inden for brancherne offentlig administration, undervisning og sundhed efter fulgt af brancherne industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed og brancherne handel og transport, se figur 1.5.

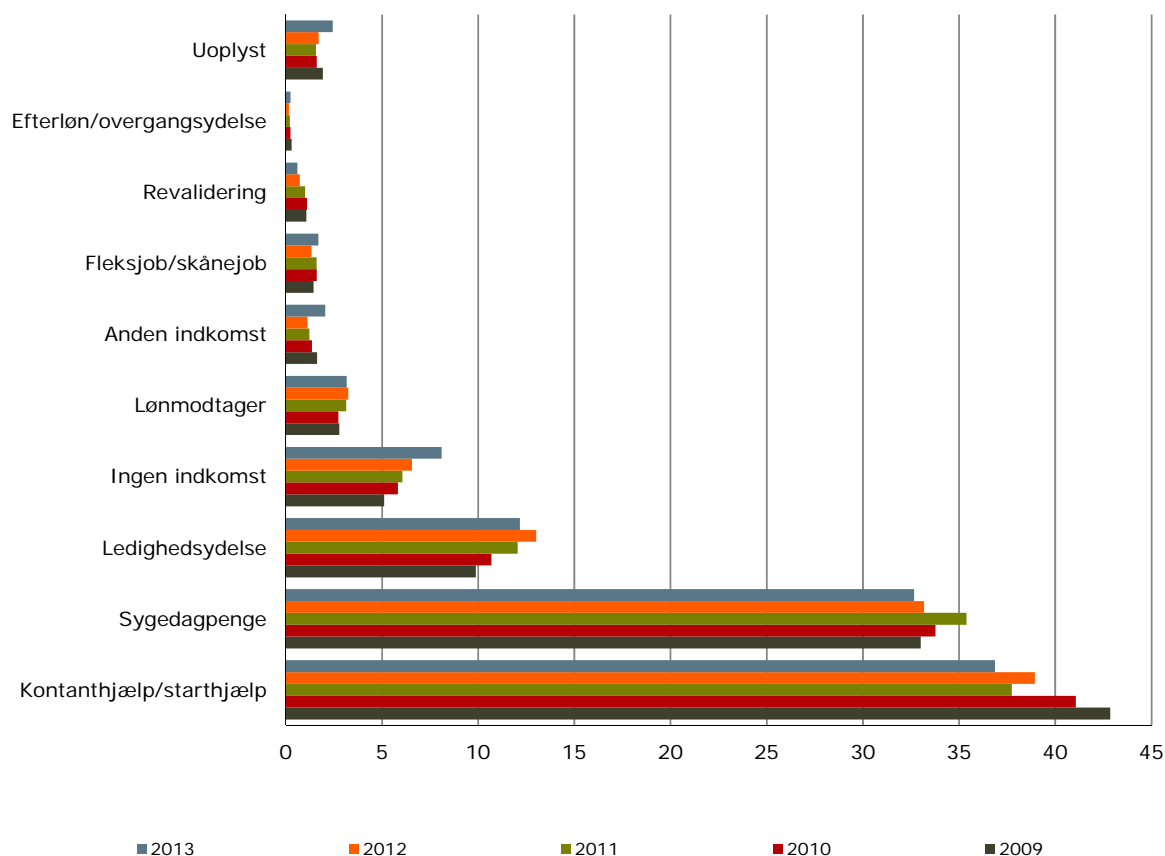
Figur 1.5 Tilkendelser af førtidspension opdelt efter forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet. Procent. 2009-2013

1.6 Fald i andel der kommer fra kontanthjælp

En mindre andel af de nye førtidspensionister kommer fra kontanthjælp/starthjælp og sygedagpenge forud for tilkendelsen af førtidspension. I 2009 kom 43 procent fra kontanthjælp/starthjælp, en andel der er faldet til 37 procent i 2013, mens en stigende andel kommer fra ingen indkomst eller anden indkomst, se figur 1.6.

Figur 1.6 Indkomst på tidspunktet for ansøgning om førtidspension. Procent. 2009-2013

1.7 Længere sagsbehandlingstid i kommunerne

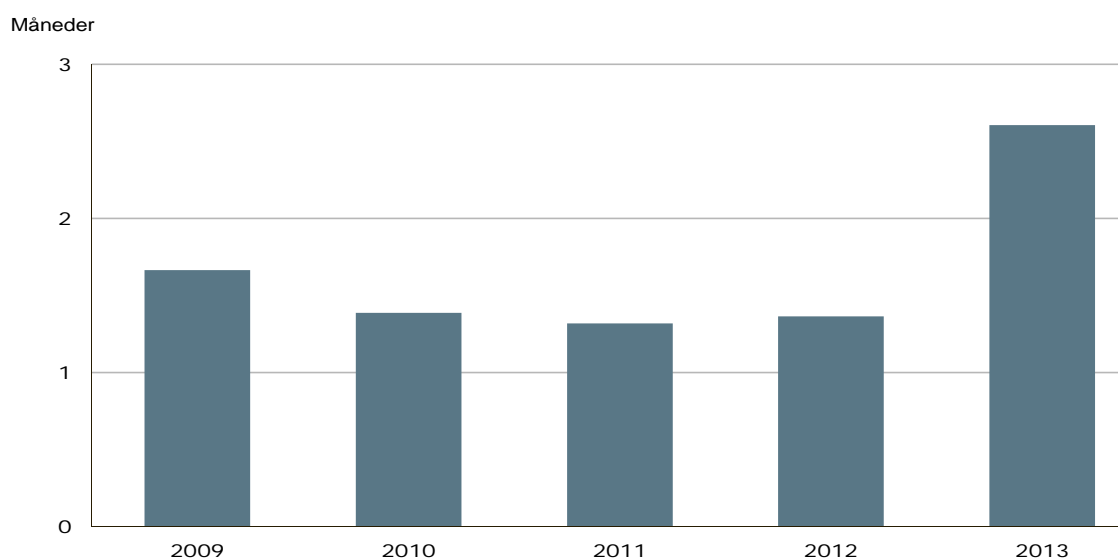
Efter lov om social pension skal kommunalbestyrelsen træffe en afgørelse senest tre måneder efter, at sagen er overgået til behandling efter reglerne om førtidspension.

Sagsbehandlingstiden er derfor defineret som perioden fra, at ansøgningen overgår til behandling efter pensionsloven, og indtil kommunen træffer en afgørelse.

Der er forud for, at sagen overgår til behandling efter pensionslovens regler både i forhold til 2003-ordningen og 2013-ordningen, en periode af varierende varighed. Først når det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdslevnen ikke kan forbedres vil sagen overgå til behandling efter pensionslovens regler.

I 2013 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i kommunerne 2,6 måneder og dermed kortere end den fastsatte maksimale tidsfrist på tre måneder, som reglerne foreskriver. I forhold til 2012, hvor sagsbehandlingstiden var 1,4 måneder, er sagsbehandlingstiden næsten fordoblet. Udviklingen i sagsbehandlingstiden i femårsperioden fra 2009 til 2013 viser, at den gennemsnitlige kommunale sagsbehandlingstid er steget med en måned fra 1,6 måneder til 2,6 måneder, se *figur 1.7*.

Figur 1.7 Sagsbehandlingstid for afgørelser om førtidspension i kommunerne. Antal måneder. 2009-2013

1.8 Afslag udgør markant større andel

I 2013 er der truffet 9.232 afgørelser om førtidspension. I 62 procent af afgørelserne er der tilkendt førtidspension til ansøgere, der ikke har førtidspension på tidspunktet for ansøgningen. I 34 procent af afgørelser er der givet afslag på ansøgningen om førtidspension. I forhold til 2009, hvor afslag på førtidspension udgjorde 8 procent, er der markant flere afslag på ansøgninger om førtidspension i 2013, se *tabel 1.2*. Det skal

blandt andet ses på baggrund af flere afgørelser på det foreliggende grundlag i 2013, og disse afgørelser typisk har højere andel af afslag. *Se nærmere i tabel 1.3 nedenfor.*

Tabel 1.2 Kommunale afgørelser fordelt efter pensionsstatus på ansøgningstidspunktet og afgørelsens udfald. 2013 og 2009

		2013		2009	
		Antal	Procent	Antal	Procent
Ansøgere uden pension	Tilkendelse	5.743	62	17.075	90
	Afslag	3.184	34	1.493	8
	Uoplyst afgørelse	38	0	73	<1
Ansøgere med førtidspension	Opretholdelse	209	2	254	1
	Frakendelse	15	0	11	<1
	Uoplyst afgørelse	14	0	29	<1
Uoplyst pensionsstatus		29	0	40	<1
Antal afgørelser i alt		9.232	100	18.975	100

1.9 Ansøgninger på det foreliggende grundlag ender ofte med afslag

I 2013 ender 73 procent af sagerne afgjort på det foreliggende grundlag med afslag, mens det i 2009 var 59 procent af sagerne, der endte med et afslag. Ansøgninger efter almindelige regler/helhedsvurdering får i stort set samme omfang afslag i de to år med henholdsvis 5 procent i 2013 og 2 procent af førtidspensionssagerne, *se tabel 1.3.*

Tabel 1.3 Baggrund for ansøgning og sagens udfald. Procent. 2009 og 2013

	Almindelig førtidspension/helhedsvurdering		Foreliggende dokumentationsgrundlag		Uden ansøgers samtykke	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Tilkendelse	98	95	41	26	93	87
Afslag	2	5	59	73	7	13
Afgørelse uoplyst	<1	0	<1	0	0	0
I alt	100	100	100	100	100	100
Antal alt	16.675	4.941	1.901	3.980	28	15

Note: På grund af afrundinger summer procentangivelsen ikke til 100.

Afgørelser om genvurdering til ny vurdering og frakendelsessager

I de 209 afgørelser i 2013, hvor ansøgerne allerede modtog førtidspension på tidspunktet for sagens påbegyndelse, blev 100 procent af afgørelserne opretholdt. For 2009 var det tilsvarende 99 procent af de 254 afgørelser, der blev opretholdt. I sager om frakendelse

bliver 93 procent af de 15 sager frakendt førtidspension i 2013, mens det i 2009 var 83 procent af de 12 sager, se *tabel 1.4*.

Tabel 1.4 Kommunale afgørelser efter baggrunden for påbegyndelsen af sagen. Ansøgere med pension. Procent. 2009 og 2013

	Genvurdering til ny vurdering		Frakendelsessag	
	2009	2013	2009	2013
Opretholdelse	99	100	17	7
Frakendelse	1	0	83	93
I alt	100	100	15	100
Antal sager i alt	254	209	12	15

Meget få sager vedrører andre sagstyper

Hovedparten af kommunernes afgørelser omhandler almindelige førtidspensionssager, og alene et mindre antal vedrører andre typer af afgørelser, for eksempel genoptagelser.

Andre sagstyper

- Remonstrationssager er sager, hvor kommunen genbehandler en sag, der er anket til de tidligere nævn /Ankestyrelsen. Kun hvis kommunen ændrer afgørelsen, bliver sagen indberettet på ny.
- Genoptagelsessager er sager, som kommunen har taget op til ny vurdering på grund af ændringer af praksis, f. eks. ny fortolkning af en lovbestemmelse.
- Hjemviste sager er sager, som af de tidligere nævn eller Ankestyrelsen er blevet sendt tilbage til kommunen med henstilling om, at sagen skal behandles igen.

Samlet set udgjorde remonstrationssagerne, genoptagelsessagerne og hjemviste sager under 1 procent af de kommunale afgørelser både i 2009 og 2013, se *tabel 1.5*.

Tabel 1.5 Antal afgørelser fordelt på sagstype. 2009 og 2013

	2009	2013
Sager i alt	18.975	9.232
- Heraf remonstrationssager	66	55
-Heraf genoptagelsessager (ved praksisændring eller domstolsafgørelse)	74	37
-Heraf hjemviste sager	29	16

2 Hvem får tilkendt førtidspension?

I dette kapitel beskrives de nye førtidspensionister i 2013, blandt andet hvor de bor, deres alder og hvilken diagnose, der ligger til grund for afgørelsen om førtidspension.

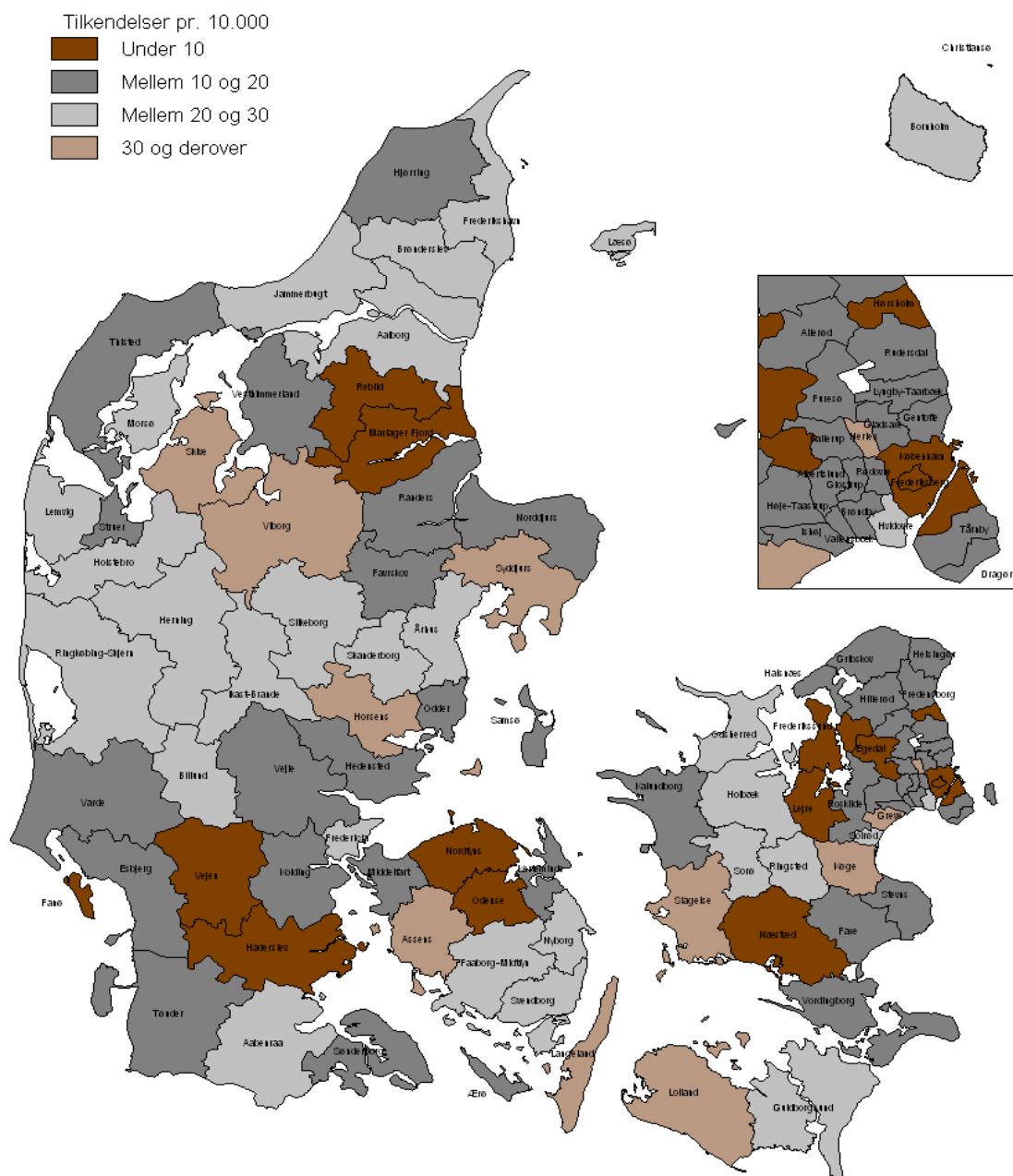
2.1 Geografisk fordeling af tilkendelser af førtidspension

Danmarkskort viser, hvor hyppigt, der tilkendes førtidspension i landets kommuner. Kommuner med lav tilkendelseshyppighed, det vil sige færre end 10 tilkendelser af førtidspension pr. 10.000 indbyggere, er ud over København, Frederiksberg og Odense 11 andre kommuner fordelt jævnt ud over landet.

Kommuner med mellem 10 og 20 tilkendelser pr. 10.000 indbyggere er koncentreret i Hovedstadsområdet og Sønderjylland, mens tilkendelseshyppigheder i den høje ende på mellem 20 og 30 tilkendelser er koncentreret i Nord- og Midtjylland.

De 11 kommuner med de højeste tilkendelseshyppigheder, det vil sige mellem 30 og 42 tilkendelser pr. 10.000 indbyggere fordeler sig jævnt med 3 kommuner i Hovedstadsområdet, 2 kommuner på Sjælland, 2 kommuner på Fyn og 4 kommuner i Midtjylland, mens ingen kommuner i Nord- eller Sønderjylland har de højeste tilkendelseshyppigheder, se figur 2.1.

Figur 2.1 Tilkendelser af førtidspension pr. 10.000 indbyggere mellem 18-64 år. 2013

2.2 Tilkendelse af førtidspension sker hyppigst i alderen 50-59 år

Aldersgrænsen for tilkendelse af førtidspension er 65 år. Personer under 18 år kan få tilkendt førtidspension, men udbetalingen kan dog tidligst finde sted fra det fyldte 18. år. Som eksempel på tilkendelse før det fyldte 18. år kan nævnes unge med en betydelig nedsat fysisk funktionsevne, hvor kommunen ønsker afgørelsen truffet, så personen er sikret en indkomst fra sit 18. år.

Med de ny regler, der trådte i kraft 1. januar 2013, kan førtidspension tilkendes til personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen, mens personer i alderen fra 18 til 39 år kun kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

For alle nye førtidspensionister i 2013 er den gennemsnitlige alder for ansøgere af førtidspension 46,4 år. Gennemsnitsalderen er lidt lavere (45,8 år) for de, der fik afslag på ansøgning om førtidspension og lidt højere (46,7 år) for de, der fik tilkendt førtidspension.

Tilkendelse af førtidspension sker hyppigst for ansøgere i alderen 50-59 år. Således er 41 procent af de nye førtidspensionister i denne aldersgruppe, mens aldersgruppen udgør 34 procent af afslagene. De unge i aldersgruppen 15-19 år og de ældste i aldersgruppen 60-64 år udgør ligeledes en større andel af tilkendelserne end af afslagene. Mens aldersgrupperne 30-39 år og 40-49 år har større andel af afslagene end af tilkendelserne, *se tabel 2.1*.

Tabel 2.1 Tilkendelser og afslag fordelt på alder. Antal og procent. 2013

	Tilkendelse	Afslag	Alle
15-19 år	7	1	5
20-29 år	6	8	7
30-39 år	11	18	13
40-49 år	25	33	28
50-59 år	41	34	39
60-64 år	11	7	9
Alle	100	100	100
Gennemsnitlig alder	46,7	45,8	46,4
Antal	5.743	3.184	8.927

2.3 Flest ansøgere med psykiske lidelser i 2013

Ansøgere om førtidspension har ofte mere end én sygdom. I denne statistik ses alene på den diagnose, som er den mest centrale for sygdomsbilledet.

I 2013 har 43 procent af de nye førtidspensionister en psykisk diagnose, og tilsvarende vedrører 42 procent af afslagene ansøgere med en psykisk diagnose. Sygdomme i bevægeapparatet udgør 15 af tilkendelserne, men de udgør en markant større andel af afslagene, nemlig 29 procent. Ansøgere med kræftsygdomme får sjældent afslag på førtidspension, de udgjorde således kun 1 procent af afslagene og 11 procent af tilkendelserne, se *tabel 2.2*.

Tabel 2.2 Tilkendelser og afslag fordelt på diagnose. Antal i alt og procent. 2013

	Tilkendelse	Afslag	I alt
Psykiske lidelser	43	42	43
Bevægeapparatsygdomme	15	29	20
Øvrige diagnoser samt uoplyste	8	14	10
Kræftsygdomme	11	1	7
Nervesystemet og sanseorganer	9	4	7
Hjerte- og karsygdomme	7	4	6
Ulykkestilfælde, vold mv.	3	4	3
Sygdomme i åndedrætsorganer	3	2	2
Medfødte misdannelser	1	0	1
Social indikation	0	0	0
I alt	100	100	100
Antal i alt	5.743	3.184	8.927

2.4 Ikke- vestlige indvandrere får lidt oftere afslag

I 2013 udgør ikke-vestlige indvandrere 14 procent af tilkendelserne af førtidspension, mens de udgør 19 procent af afslagene på førtidspension. Personer med dansk oprindelse udgør 82 procent af tilkendelserne og lidt mindre andel, nemlig 77 procent af afslagene, se *tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Tilkendelser og afslag på førtidspension fordelt på herkomst og oprindelse. Antal i alt og procent. 2013

	Tilkendelser	Afslag	I alt
Personer med dansk oprindelse	82	77	80
Ikke-vestlige efterkommere	1	1	1
Ikke-vestlige indvandrere	14	19	16
Vestlige efterkommere	1	<1	1
Vestlige indvandrere	2	3	2
I alt	5.743	3.184	8.927

Indvandrere er lidt ældre end danskere ved tilkendelsen af førtidspension

I 2013 er 83 procent af indvandrerne med ikke-vestlig baggrund 40 år og derover ved tilkendelsen af førtidspension, og for vestlige indvandrere er 90 procent 40 år og derover. Mens det til sammenligning er 76 procent af personer med dansk oprindelse, se *tabel 2.4*.

Statistikken viser, at ikke-vestlige efterkommere hovedsagligt (96 procent) er under 40 år ved tilkendelse af førtidspension. For vestlige efterkommere er andelen under 40 år væsentlig lavere (37 procent), men højere end for personer med dansk oprindelse, hvor det er 24 procent, se *tabel 2.4*.

Tabel 2.4 Tilkendelser fordelt på alder, herkomst og oprindelse. 2013. Procent

	Personer med dansk oprindelse	Ikke-vestlige efterkom- mere	Ikke-vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Uoplyst	Alle
15-19 år	7	46	1	5	1	85	7
20-29 år	6	25	3	11	2	-	6
30-39 år	11	25	12	21	7	-	11
40-49 år	23	4	38	16	22	-	25
50-59 år	42	2	40	37	50	10	41
60-64 år	11	.	5	11	18	5	11
I alt	4.719	57	805	19	123	20	5.743

2.5 Tidligere beskæftigede indenfor handel og transport mv. får ikke så hyppigt tilkendt førtidspension

I 2013 udgør personer, der har været i beskæftigelse inden for de seneste 5 år, 50 procent af de nye førtidspensionister. De tidligere beskæftigede, som får tilkendt førtidspension i 2013, kommer hyppigst fra branchen offentlig administration, undervisning og sundhed. I alt er det 28 procent af de nye førtidspensionister, men branchen udgør også den største del af det samlede antal beskæftigede, nemlig 32 procent, *se tabel 2.5*.

Andelen af tilkendelser til tidligere beskæftigede inden for handel og transport mv. udgør 16 procent af de nye førtidspensionister i 2013, men deres andel af det samlede antal beskæftigede er markant højere, nemlig 24 procent. Ligeledes er andelen af nye førtidspensionister inden for kultur, fritid og anden service (9 procent) markant højere end andelen af beskæftigede (4 procent), *se tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Tilkendelser af førtidspension fordelt på de beskæftigedes tidligere branchetilknytning og andelen af beskæftigede fordelt på brancher. 2013. Antal og procent

	Antal tilkendelser	Andel af tilkendelser	Andel af beskæftigede
Offentlig administration, undervisning og sundhed	815	28	32
Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed	464	16	12
Handel og transport mv.	462	16	24
Kultur, fritid og anden service	269	9	4
Erhvervsservice	229	8	10
Bygge og anlæg	187	6	6
Landbrug, skovbrug og fiskeri	51	2	3
Finansiering og forsikring	51	2	3
Information og kommunikation	46	2	4
Ejendomshandel og udlejning	10	0	2
Uoplyst	294	10	1
I alt	2.878	100	100

2.6 Af de nye førtidspensionister uden forudgående beskæftigelse modtager 80 procent overførelsesindkomst

For den halvdel af de nye førtidspensionister, der ikke var i forudgående beskæftigelse inden for 5 år før tilkendelsen af førtidspension, modtog 80 procent offentlige overførelsesindkomster, for eksempel kontanthjælp eller sygedagpenge, forud for ansøgningen. De resterende 20 procent var enten hjemmegående uden løn eller studerende, se *tabel 2.6*

Table 2.6 Nye førtidspensionister uden forudgående beskæftigelse inden for 5 år før ansøgningstidspunktet. Antal i alt og procent 2013

	Antal	Procent
Andre offentlige overførsler	2.286	80
Hjemmearbejdende uden løn	355	12
Skoleelev, studerende	197	7
Pensionist	1	0
Uoplyst	26	1
I alt ikke tidligere beskæftigede	2.865	100

3 Tema om de nye regler om førtidspension fra 1. januar 2013

I temaet er der fokus på de nye regler for førtidspension fra 1. januar 2013, blandt andet om andelen af tilkendelser, hvilken effekt de har på aldersfordelingen blandt de nye førtidspensionister og ændringer i den diagnose, der ligger til grund for tilkendelsen af førtidspensionen. I temaet sammenholdes afgørelser efter de nye regler i 2013 med hele 2012. Da antallet af afgørelser er meget forskellig i de to år, sammenlignes alene andele for de to år.

3.1 Mindre andel af ansøgere efter de nye regler får førtidspension

Andelen af det samlede antal afgørelser, der ender med tilkendelse af førtidspension, er markant forskellig i 2012 og i 2013 efter de nye regler. I 2012 endte 84 procent af afgørelserne med tilkendelse af en førtidspension, mens det i 2013 efter de nye regler er 72 procent, *se tabel 3.1*.

Tabel 3.1 Tilkendelser og afslag på førtidspension. Antal i alt og procent. 2012 og nye regler 2013

	2012	2013 nye regler
Tilkendelse	84	72
Afslag	16	28
I alt	100	100
Antal i alt	17.444	4.227

Den lavere andel af tilkendelser efter de nye regler i 2013, kan skyldes, at flere afgørelser ønskes afgjort på det foreliggende grundlag, hvor andelen af afslag er større, *se nærmere herom i tabel 3.2 og figur 3.1*.

I 2013 er andelen af afgørelser på det foreliggende grundlag efter de nye regler markant større end i 2012

I 2013 udgør andelen af afgørelser truffet på det foreliggende grundlag efter de nye regler 32 procent af det samlede antal afgørelser, mens andelen i 2012 udgjorde det halve, nemlig 16 procent, *se tabel 3.2*.

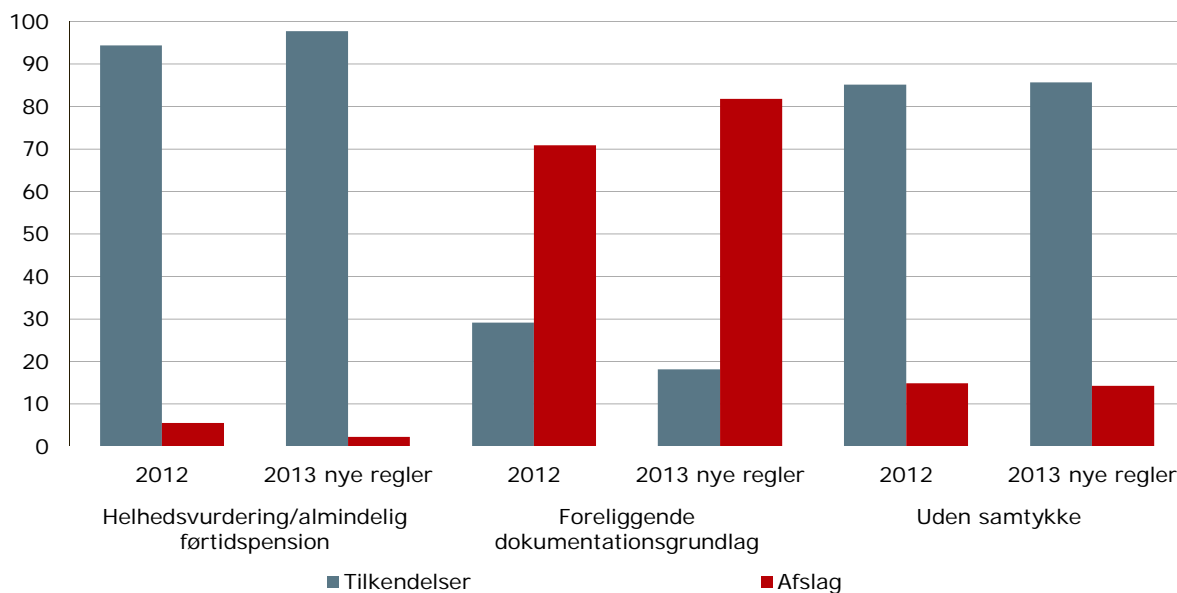
Tabel 3.2 Afgørelser af førtidspension fordelt på grundlaget for sagen. Antal i alt og procent. 2012 og 2013 nye regler

	2012	2013 nye regler
Helhedsvurdering	84	68
Foreliggende dokumentationsgrundlag	16	32
Uden ansøgning	0	0
I alt	100	100
Antal i alt	17.444	4.227

Større andel af afslag på det foreliggende grundlag i 2013 nye regler end i 2012

I 2013 ender 83 procent af ansøgningerne om førtidspension på det foreliggende grundlag med afslag, mens andelen af afslag i 2012 var 70 procent. I ansøgninger uden borgerens samtykke og på ansøgninger efter almindelig/helhedsvurdering er der alene mindre forskelle i andelen afslag i de to år, se figur 3.1.

Figur 3.1 Tilkendelser og afslag efter grundlaget for sagen. 2012 og 2013 nye regler. Procent.

3.2 Under 40 årige udgør mindre andel af tilkendelser efter de nye regler i 2013

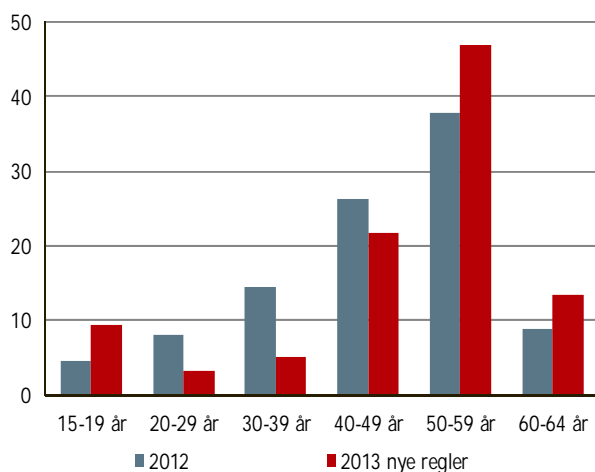
De nye regler om førtidspension indeholder blandt andet ændrede regler ved tilkendelse af førtidspension til borgere under 40 år, se pensionslovens § 16.

§ 16. Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra 40 år til folkepensionsalderen, jf. dog stk. 2.
Stk. 2. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres

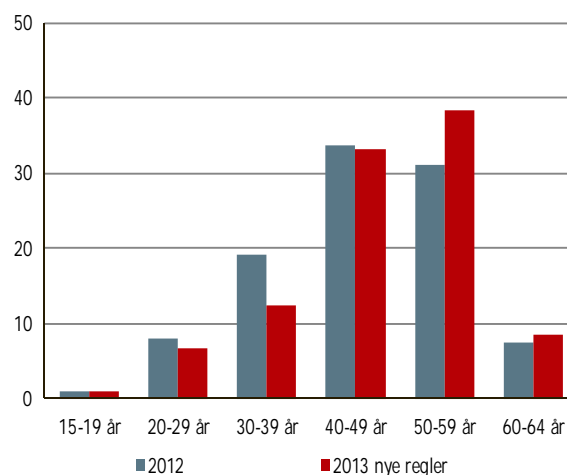
I 2013 udgør de under 40 årige efter de nye regler en mindre andel af de nye førtidspensionister, nemlig 18 procent mod 27 procent i 2012. De 15-19 årige udgør dog en større andel efter de nye regler i 2013, nemlig 9 procent mod 5 procent i 2012, se figur 3.1. At de 15-19 årige i 2013 udgør en større andel af de samlede antal nye førtidspensionister skyldes, at denne aldersgruppe oftere end andre aldersgrupper tilkendes førtidspension, hvor det er dokumenteret eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres. Således vil de færre tilkendelser generelt betyde, at denne aldersgruppe udgør en større andel af tilkendelserne.

Ansøgere mellem 15-19 år får sjældent afslag på førtidspension, uanset om ansøgningen er afgjort i 2012 eller 2013 efter de nye regler. Andelen af afslag for både de 20-29 årige og de 30-39 årige er størst i 2012, for ansøgere mellem 40-49 år er der ingen forskel på andelen af afslag i de to år, mens ansøgere over 50 år oftere får afslag efter de nye regler i 2013, se figur 3.3.

Figur 3.2 Tilkendelser af førtidspension fordelt på alder og ordning. 2012 og 2013 efter de nye regler. Procent

Figur 3.3 Afslag på førtidspension fordelt på alder og ordning. 2012 og 2013 efter de nye regler. Procent

Den større andel af afslag i 2013 efter nye regler end i 2012 for ansøgere over 50 år skal ses på baggrund af den større andel af sager på det foreliggende grundlag i 2013, herunder at især relativt mange ansøgere over 50 år har ansøgt på det foreliggende grundlag i 2013.

3.3 Faldende andel af nye førtidspensionister med en psykisk lidelse i 2013

Tilkendelser af førtidspension på grundlag af psykiske lidelser udgør en tredjedel af tilkendelserne i 2013 efter de nye regler, mens de i 2012 udgjorde næsten halvdelen af tilkendelserne om førtidspension. Ligeledes sygdomme i bevægeapparatet udgør en mindre andel af tilkendelserne i 2013, mens tilkendelsen på baggrund af kræftsygdomme udgør en større andel af tilkendelserne i 2013 efter de nye regler end i 2012, *se tabel 3.3*.

Tabel 3.3 Tilkendelser på hovedgrupper af diagnoser. 2012 og 2013 nye regler. Procent

	2012	2013- nye regler
Psykiske lidelser	49	33
Bevægeapparatsygdomme	18	13
Nervesystemet og sanseorganer	7	11
Kræftsygdomme	7	17
Hjerte- og karsygdomme	6	9
Øvrige diagnoser	6	10
Ulykkestilfælde, vold mv.	4	3
Sygdomme i åndedrætsorganer	2	3
Medfødte misdannelser	1	1
Social indikation	1<	<1
I alt	100	100
Antal i alt	14.621	3.059

Fald i andelen af 20-39-årige, der får tilkendelse på grundlag af psykiske lidelser

I 2012 og 2013 er der for 15-19 årige ikke forskel i andelen af tilkendelser af førtidspension tilkendt på grundlag af psykiske lidelser. Men for de øvrige aldersgrupper

er der en mindre andel, der efter de nye regler i 2013 får tilkendt førtidspension på grund af en psykisk lidelse. Forskellen er størst for de 20-29-årige og 30-39-årige, hvor under halvdelen af ansøgerne får tilkendt førtidspension i 2013 efter de nye regler, hvor det i 2012 var 83 procent for begge aldersgrupper, *se tabel 3.4*.

Tabel 3.4 Andel af tilkendelser for psykiske lidelser fordelt på aldersgrupper. 2012 og 2013 nye regler. Procent

	2012	2013 efter nye regler
15- 19 årige	96	97
20-29 årige	83	49
30-39 årige	83	45
40-49 årige	84	70
50-59 årige	85	70
60-64 årige	86	82
I alt	85	68

De 15-19 årige tilkendes førtidspension på grundlag af få psykiske diagnoser

Hovedparten af de 15-19 årige, der får tilkendt førtidspension på grundlag af en psykisk lidelse, har diagnoserne mental retardering eller psykisk udviklingsforstyrrelse. I 2013 efter de nye regler udgør de 2 diagnoser 92 procent af tilkendelserne, og i 2012 udgjorde de tilsvarende 84 procent. Størst forskel på de to år er andelen, der tilkendes førtidspension på grundlag af mental retardering. I 2013 udgør diagnosen mental retardering 77 procent af tilkendelserne mod 64 procent i 2012, *se tabel 3.5*.

Tabel 3.5 Fordeling af psykiske lidelser på udvalgte diagnoser til aldersgrupperne 15-19 år. 2012 og 2013 efter de nye regler. Antal i alt og procent

	2012	2013 efter nye regler
Mental retardering	64	77
Psykisk udviklingsforstyrrelse	20	15
Forstyrret personlighedsstruktur	4	2
Skizofreni, psykoser	3	0
Øvrige psykiske lidelser	8	6
I alt	100	100
Antal i alt	487	187

Blandt de psykiske diagnoser udgør især tilkendelser på grundlag af mental retardering en større andel i 2013 for de 20 -39 årige

I tabel 3.6 er vist antallet af tilkendelser for de 5 største psykiske diagnosegrupper for de 20-39-årige. For 2012 vedrørte 83 procent af de psykisk betingede tilkendelser af førtidspension til 20-39-årige disse 5 diagnoser, mens det for sager afgjort i 2013 efter de nye regler drejer sig om 88 procent. Især tilkendelser på grundlag af diagnosen mental retardering udgør en større andel af tilkendelserne i 2013 for de 20-39-årige, se *tabel 3.6*.

Tabel 3.6 Fordeling af psykiske lidelser på udvalgte diagnoser til aldersgrupperne 20-39 år. 2012 og 2013 efter de nye regler. Antal i alt og procent

	2012	2013 nye regler
Skizofreni, psykoser	24	24
Mental retardering	14	23
Nervøse og stressrelaterede tilstande	19	16
Forstyrret personlighedsstruktur	16	14
Psykisk udviklingsforstyrrelse	10	12
Øvrige psykiske lidelser	17	12
I alt	100	100
Antal i alt	2.360	114

I 2013 tilkendes en større andel af de 40-64 årige førtidspension på grundlag af posttraumatisk belastningssyndrom

I tabel 3.7 er tilsvarende vist antallet af tilkendelser for de 5 største psykiske diagnosegrupper for de 40-64-årige. For 2012 vedrørte 79 procent af de psykisk betingede tilkendelser af førtidspension til 40-64-årige de 5 diagnoser, mens det for sager afgjort i 2013 efter de nye regler drejer sig om 84 procent. Det er posttraumatisk belastningssyndrom, øvrige nervøse og stressrelaterede tilstande og affektive sindslidelser, der udgør en større andel af det samlede antal tilkendelser på grundlag af psykiske lidelser, se *tabel 3.7*.

Tabel 3.7 Fordeling af psykiske lidelser på udvalgte diagnoser til aldersgrupperne 40-64 år. 2012 og 2013 efter de nye regler. Antal i alt og procent

	2012	2013 nye regler
Posttraumatisk belastningssyndrom	23	30
Øvrige nervøse og stressrelaterede tilstande	17	13
Affektive sindslidelser	21	23
Forstyrret personlighedsstruktur	12	7
Psykiske lidelser efter brug af alkohol eller andre psykoaktive stoffer	10	9
Øvrige psykiske lidelser	21	16
I alt	100	100
Antal i alt	4.318	702

3.4 Større andel af de nye førtidspensionister kommer i 2013 fra sygedagpenge

I 2013 modtog 42 procent sygedagpenge på tidspunktet for ansøgningen om førtidspension, det er en stigning i forhold til 2012, hvor det var 33 procent, *se tabel 3.8*.

Den større andel, der efter de nye regler i 2013, fik sygedagpenge på tidspunktet for ansøgningen, kan knyttes an til ændringer i de diagnoser, der ligger til grund for tilkendelsen af førtidspension, herunder stigning i tilkendelser på grundlag af kræftsygdomme og hjertekarsygdomme, *se tabel 3.3 ovenfor*.

Tabel 3.8 Indkomsttype på tidspunktet for ansøgning om førtidspension. 2012 og 2013 efter nye regler. Antal i alt og procent

	2012	2013 nye regler
Kontanthjælp/starthjælp	39	25
Sygedagpenge	33	42
Ledighedsydelse	13	9
Ingen indkomst	7	11
Lønmodtager	3	4
Øvrige/uoplyst	5	9
I alt	100	100
Antal i alt	14.621	3.059

4 Dansk førtidspension til personer, der bor i udlandet

Udbetaling Danmark- tidligere Pensionsstyrelsen- behandler og træffer afgørelse i ansøgninger om dansk førtidspension fra danske og udenlandske statsborgere bosat i udlandet. I 2013 modtog Udbetaling Danmark 846 ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet.

Grundlaget for statistikken om udenlandske førtidspensioner er de indberetninger af afgørelser om førtidspension, som tidligere Pensionsstyrelsen/ Udbetaling Danmark træffer efter lov om social pension, som trådte i kraft 1. januar 2003 og efter de nye regler der .

Statistikken er en afgørelsesstatistik, der omfatter antallet af afgørelser, om tilkendelse, afslag og frakendelse af førtidspension og i sager, der er genoptaget til ny vurdering. Sager, der bortfalder under behandling, indgår ikke.

Forudsætninger for tilkendelse af dansk førtidspension

Retten til at modtage dansk pension i udlandet afhænger af, i hvilket land man bor. De krav, der skal være opfyldt vedrørende nedsættelsen af arbejdsevnen for at modtage førtidspension er de samme, som gælder for personer med bopæl i Danmark.

Arbejdsevnen skal være varigt nedsat. Samtidig skal den være nedsat så meget, at personen ikke længere kan klare et almindeligt arbejde eller et arbejde med støtte for eksempel fleksjob. Udbetaling Danmark vurderer arbejdsevnen i forhold til ethvert erhverv, det vil sige ikke kun i forhold til tidligere arbejde.

Som udgangspunkt optjener man ret til dansk pension ved bopæl eller ved beskæftigelse i Danmark. Betingelsen for fuld dansk pension er mindst 40 års bopæl eller beskæftigelse i Danmark mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalder. Ved kortere optjening tæller hvert år, man har boet eller været beskæftiget i Danmark, med 1/40 af den fulde pension.

Reglerne om social pension fremgår af Borger.dk

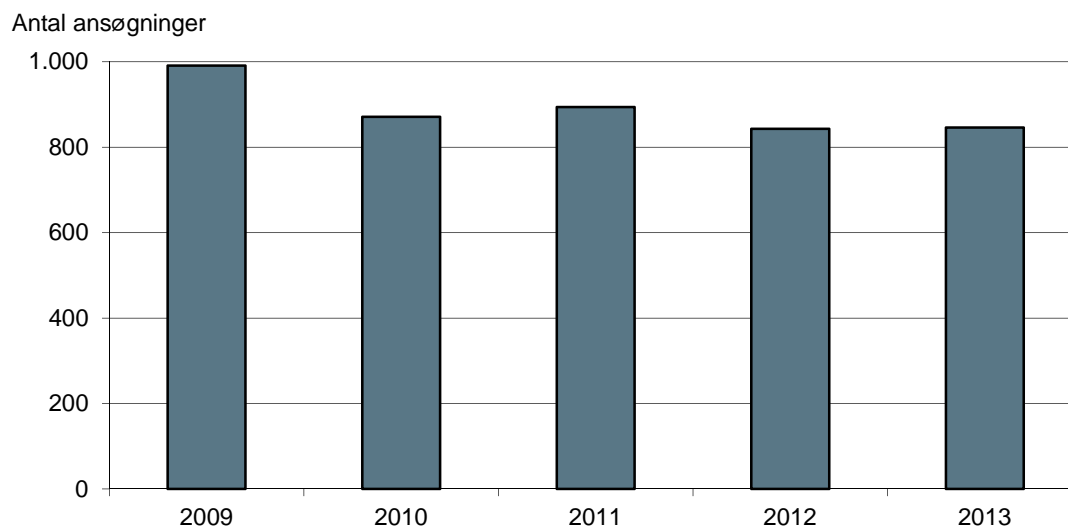
Landegrupperinger

Der er forskellige aftaler om ansøgning af førtidspension afhængig af opholdslandet. Nedenfor fremgår de forskellige landegrupperinger.

- **EU-lande:** Belgien, Bulgarien, Cypern (den græske del), Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Nederlandene, Irland, Italien, Kroatien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig.
- **EØS-lande:** Island, Liechtenstein og Norge.
- **Schweiz** er der indgået aftale med, som er meget tæt på standardaftalen med EU/EØS-landene. Schweiz opstilles derfor sammen med disse.
- **Konventionslande** er lande, som Danmark har indgået konventioner om social sikring med: Australien, Bosnien-Hercegovina, Canada, Chile, Israel, Kroatien, Makedonien, Marokko, New Zealand, Pakistan, Tyrkiet, Serbien, USA, Indien, Sydkorea og Montenegro.
- **3. lande:** Øvrige lande, som Danmark ikke har indgået aftale med.

4.1 Udviklingen i ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet

I 2013 ansøgte 846 personer bosat i udlandet om en dansk førtidspension. Det er et uændret antal i forhold til 2012, hvor 845 personer ansøgte om dansk førtidspension. Udviklingen inden for de seneste fem år viser, at antallet af ansøgninger faldet i perioden 2009-2013, se *figur 4.1*.

Figur 4.1 Ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet. 2009-2013

Kilde: Oplysninger om antal afgørelser i årene 2009-2011 bygger på summariske opgørelser fra Pensionsstyrelsen, mens oplysninger fra 2012 og 2013 bygger på oplysninger, som Pensionsstyrelsen/Udbetaling Danmark har indberettet på enkeltsager til Ankestyrelsen

Personer bosat i udlandet får ofte afslag på ansøgning om dansk førtidspension

Af de 846 ansøgninger om dansk førtidspension fra ansøgere uden pension bosat i udlandet fik 187 personer afvist deres ansøgning på grund af formelle betingelser, som ikke var opfyldt. Af de resterende 659 realitetsbehandlede ansøgninger får 71 procent afslag på ansøgningen om førtidspension og 29 procent får tilkendt førtidspension. Til sammenligning blev 64 procent af de indenlandske førtidspensionsansøgere uden pension tilkendt førtidspension i 2012, mens 36 procent fik afslag, se *tabel 4.1*.

Tabel 4.1 Afslag og tilkendelse på førtidspension. Antal og procent. 2013

	Ansøgere bosat i udland		Ansøgere bosat i Danmark	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Tilkendelser	192	29	5.743	64
Afslag	467	71	3.184	36
I alt	659	100	8.927	100

Flest afslag til tyske statsborgere

Personer med tysk statsborgerskab får hyppigst afslag på ansøgning om dansk førtidspension. I 2013 får 75 procent af ansøgningerne afslag på førtidspension, mens personer i konventionslande får afslag på 62 procent af ansøgningerne. Det skal dog bemærkes, at ansøgere fra konventionslande kun udgør meget lille antal, se *tabel 1.2*.

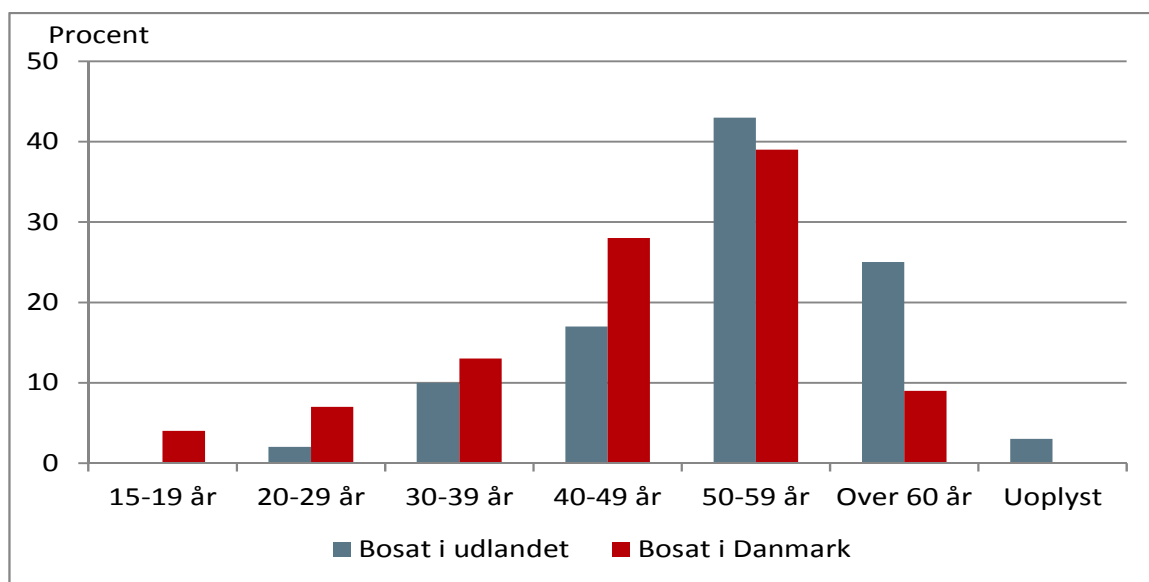
Tabel 4.2 Afslag og tilkendelser til personer bosat i udlandet fordelt på bopælsland. Procent. 2013

	Procent tilkendelser	Procent afslag	Procent i alt	Antal i alt	Procent i alt
Tysk	25	75	100	203	31
Norsk	29	71	100	152	23
Svensk	35	65	100	144	22
Øvrige EU/EØS-lande	28	72	100	147	22
I alt EU/EØS-lande	28	72	100	646	98
Konventionslande	38	62	100	13	2
I alt	29	71	100	659	100

4.2 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet er gennemsnitligt ældre end ansøgere i Danmark

I 2013 var gennemsnitsalderen for ansøgere om førtidspension bosat i udlandet 53,5 år på tidspunktet for ansøgning. Gennemsnitsalderen er til sammenligning for ansøgere bosat i Danmark 46,4 år. Den højere gennemsnits alder for ansøgere bosat i udlandet skyldes blandt andet en større andel ansøgere over 60 år, se *figur 4.2*.

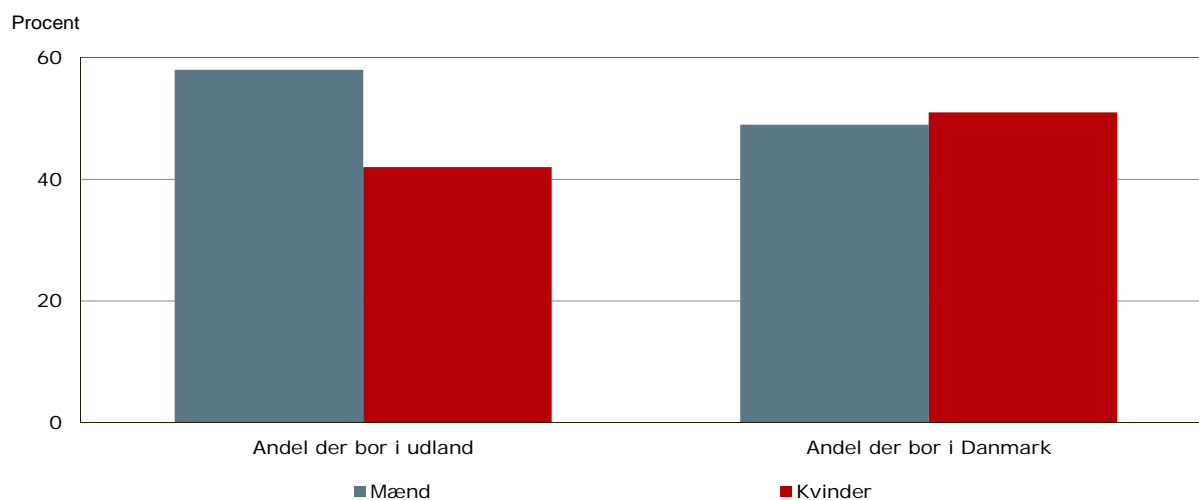
Figur 4.2 Ansøgere om førtidspension fordelt på alder. 2013

4.3 Flere mænd end kvinder bosat i udlandet ansøger om førtidspension

I 2013 vedrører 58 procent af afgørelserne om førtidspension til personer bosat i udlandet mænd, mens 42 procent vedrører kvinder. For ansøgerne bosat i Danmark udgør mænd udgør til sammenligning 48 procent af ansøgerne om førtidspension og kvinderne udgør 52 procent, se *figur 4.3*

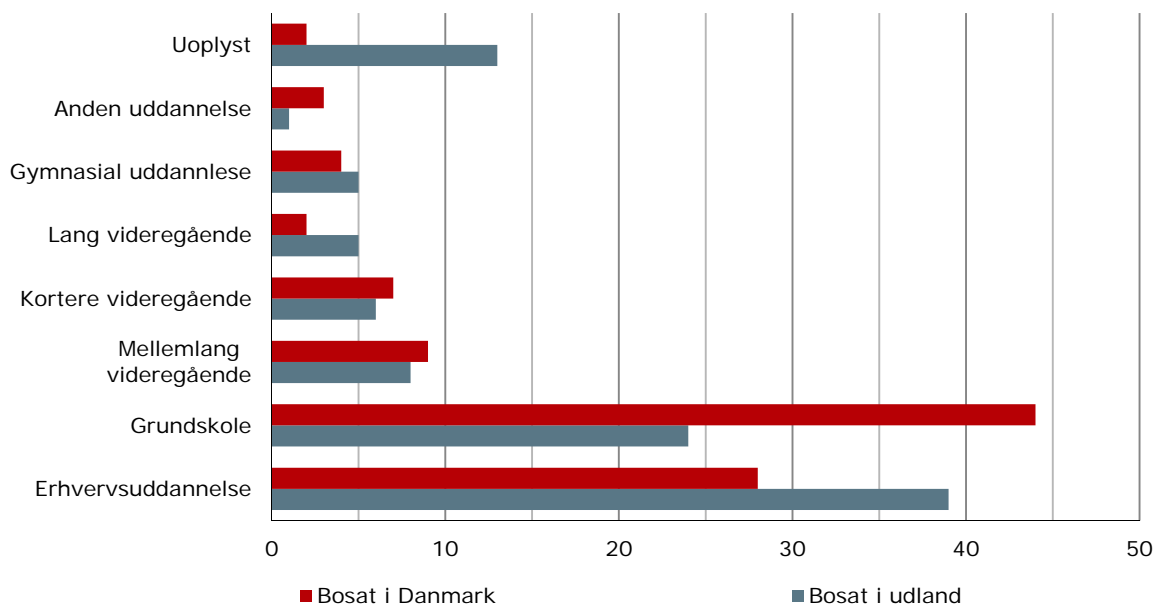
Figur 4.3 Ansøgere fordelt på køn. Procent. 2013

4.4 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har typisk en erhvervsuddannelse eller en kort uddannelse

I 2013 har 38 procent af ansøgere bosat i udlandet en erhvervsfaglig uddannelse, mens det til sammenligning er 27 procent af ansøgerne bosat i Danmark. Ansøgerne bosat i Danmark har hyppigere alene en grundskole uddannelse, det er op mod halvdelen af ansøgerne, mens det er godt en fjerdedel af ansøgerne bosat udlandet. Endvidere er andelen af ansøgere med en lang videregående uddannelse dobbelt så høj for ansøgere bosat i udlandet som ansøgere bosat i Danmark., se figur 4.4.

Figur 4.4 Ansøgere fordelt på uddannelse. Procent. 2013

4.5 En tredjedel af ansøgerne bosat i udlandet har dansk statsborgerskab

I 2013 har 31 procent af personer bosat i udlandet, som ansøgte om dansk førtidspension, dansk statsborgerskab, en fjerdedel har tysk statsborgerskab og en fjerdedel har skandinavisk statsborgerskab. De resterende 11 procent er uoplyst med hensyn til statsborgerskab. Statsborgere i øvrige EU/EØS-lande udgør 19 procent, og 1 procent er statsborgere fra konventionslande, tabel 4.3.

Tabel 4.3 Ansøgere fordelt på statsborgerskab. Antal og procent. 2013

	Antal	Procent
Dansk	206	31
Tysk	171	25
Norsk	91	14
Svensk	71	11
Øvrige EU/EØS-lande	115	18
I alt EU/EØS-lande	654	99
Konventionslande	5	1
I alt	659	100

4.6 Ansøgere bosat i udlandet har ikke så ofte psykiske lidelser som baggrund

Ansøgninger på baggrund af psykiske lidelser udgør i 2013 28 procent af det samlede antal ansøgninger fra personer bosat i udlandet, for personer bosat i Danmark er det 43 procent. Flest ansøgere bosat i udlandet ansøger om førtidspension på baggrund af øvrige diagnoser, til sammenligning er det 32 procent af ansøgerne bosat i Danmark, se *tabel 4.4*.

Tabel 4.4 Ansøgninger om førtidspension fordel på diagnose. Procent 2013

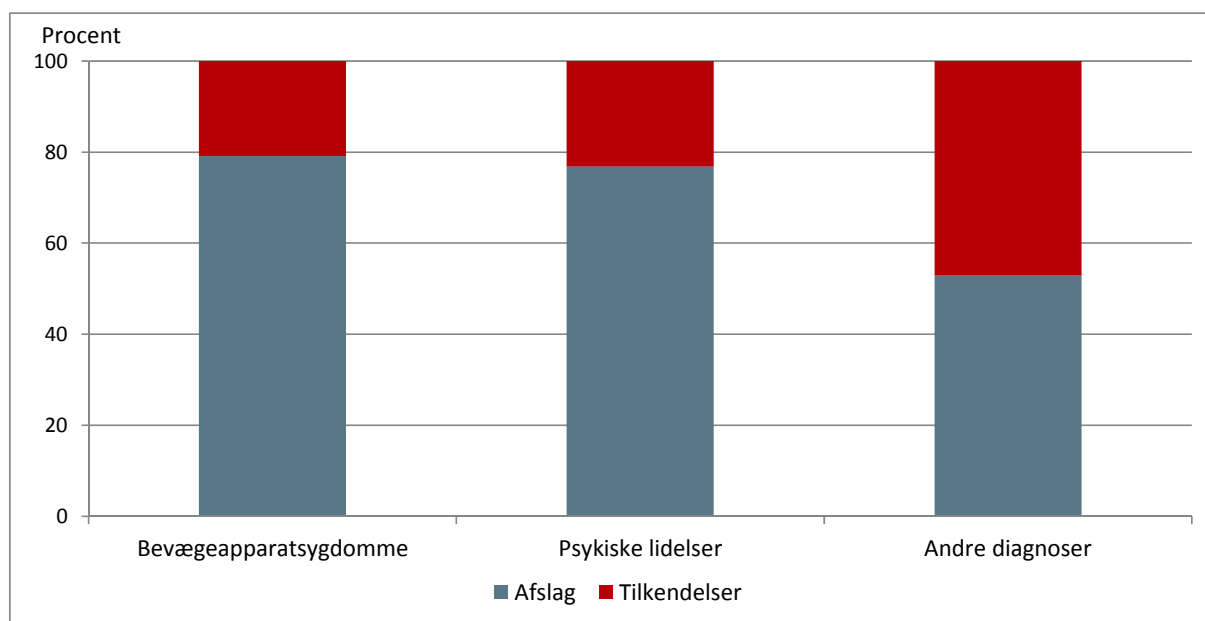
	Bosat i udland	Bosat i Danmark
Øvrige diagnoser	37	32
Psykiske lidelser	28	43
Bevægeapparatsygdomme	25	20
Uoplyst	10	5
I alt	100	100
Antal ansøgninger	659	8.927

Ansøgere bosat i udlandet med bevægeapparatsygdomme får hyppigst afslag

Ansøgere bosat i udlandet med bevægeapparatsygdomme får hyppigst afslag på ansøgningen om førtidspension. I 2013 får 80 procent afslag på ansøgning om førtidspension, og 20 procent tilkendes førtidspension. En næsten tilsvarende stor andel, nemlig 76 procent, af ansøgerne med psykiske lidelser får afslag. I 2013 får til

sammenligning 52 procent af ansøgerne med øvrige diagnoser afslag på deres ansøgning om førtidspension, se figur 4.5.

Figur 4.5 Andel af afslag og tilkendelser af førtidspension til personer bosat i udlandet fordelt på diagnose. Procent. 2013

4.7 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har næsten altid været i forudgående beskæftigelse

I 2013 har 98 procent af ansøgerne bosat i udlandet været i beskæftigelse forud for ansøgningen om førtidspension. Til sammenligning er det halvdelen af ansøgerne bosat i Danmark.

En fordeling på hvilke brancher ansøgerne kommer fra viser dog, at for en tredjedel af ansøgerne er Udbetaling Danmark ikke bekendt med, hvilken branche ansøgeren kommer fra. Handel og transport mv. samt industri og offentlig administration, undervisning og sundhed råstofudvinding og forsyningsvirksomhed udgør de største brancher, se tabel 4.5.

Tabel 4.5 Ansøgningerfordelt efter forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet. Procent 2013

	Ansøgere bosat i udlandet
Har ikke været i beskæftigelse	2
Handel og transport mv.	19
Offentlig administration, undervisning og sundhed	14
Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed	8
Bygge og anlæg	7
Erhvervsservice	7
Kultur, fritid og anden service	9
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2
Information og kommunikation	2
Finansiering og forsikring	1
Ejendomshandel og udlejning	0
Uoplyst	34
I alt	100

Note: I tallene indgår ikke 187 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 659 realitetsbehandlede ansøgninger

Ankestyrelsens statistikker

Førtidspension

Årsstatistik 2013

BILAG

Titel Førtidspension. Årsstatistik 2013_Bilag
Udgiver Ankestyrelsen, juni 2014
ISBN nr 978-87-7811-244-6
Layout Identitet & Design AS

Kontakt Ankestyrelsen
Amaliegade 25, 1256 København K
Telefon 33 41 12 00
Hjemmeside www.ast.dk
E-mail ast@ast.dk

Bilag 1 Indsamling og behandling af data

1.1 Indsamling

Kommunerne udfylder et statistiskema for hver førtidspensions sag, de træffer afgørelse i. Skemaerne skal være indsendt til Ankestyrelsen senest d. 7. i måneden efter, at afgørelsen er truffet. Kommunerne indberetter afgørelser vedrørende førtidspension efter lov om social pension (2003-ordning og 2013-ordning).

Nytilkendelser af førtidspension

Afgørelserne omhandler ansøgninger fra personer, som ikke tidligere har modtaget pension og afgørelser angående ændringer. Hvis der er truffet flere afgørelser om den samme person, vil personen dermed indgå i statistikken hver gang, der er truffet en afgørelse. Årsstatistikken er således en afgørelsesstatistik, idet statistikken dækker antallet af afgørelser frem for antallet af personer. Der er dog årligt under 50 personer, der indgår i statistikken mere end én gang.

Øvrige typer af sager

Udfaldet af kontrolsager, hvor der foretages fornyet undersøgelse, er ligeledes indberettet uanset resultatet. Remonstrationssager¹ indgår også i statistikken, hvor indberetningen foretages af den instans, der har truffet afgørelse i sagen.

1.2 Skemaindhold

Fælles for de udfyldte statistiskemaer for såvel den nye som den gamle førtidspensionsordning er, at de først og fremmest indeholder oplysninger om pågældende ansøgers personlige forhold såsom økonomiske og helbreds mæssige forhold. Dernæst indeholder de udfyldte skemaer oplysninger om sagsbehandlingen, herunder blandt andet måned og år for sagens påbegyndelse og afgørelse, sagens art og udfald samt måned og år for en eventuel genvurdering af sagen.

Statistiskemaerne, som gælder for afgørelser efter den nye ordning, indeholder oplysninger om eventuelle påbegyndte ressourceforløb, som er en del af de nye regler fra 2013.

¹ Hvis en pensionsansøger klager over en instans afgørelse, og instansen på baggrund af klagen genvurderer afgørelsen, er der tale om en remonstrationssag. I denne statistik indgår remonstrationssager kun, hvis genvurderingen har ført til en ændret afgørelse. Instanserne indberetter ikke remonstrationssager, som ikke fører til en ændret afgørelse.

1.3 Behandling af skemaoplysninger

Efter fremsendelse af statistikskemaerne er ovennævnte data løbende kontrolleret. Opdages fejl og/eller mangler, er indsenderen af statistikskemaet blevet kontaktet med henblik på afklaring eller komplettering af de afgivne oplysninger. Endvidere er der i forbindelse med årsstatistikens udarbejdelse gennemført en række logiske tests og andre pålidelighedstests. Kunne fejlen eller manglen ikke korrigeres, er den pågældende oplysning registreret som *uoplyst*.

Fra 2008 og frem er der foretaget en validering af antallet af kommunernes indberetninger. Valideringer er foretaget i forhold til Beskæftigelsesministeriets Dreamregister. Fra 2009 er kommunerne desuden blevet bedt om at bekræfte antallet af indberetninger til Ankestyrelsen, og der er blevet fulgt op med telefonisk henvendelse.

I løbet af 2013 er der udgivet kvartalsvise opgørelser over antallet af afgørelser og nye ansøgninger i 2013. De kvartalsvise opgørelser er afsluttet ved udgangen af det efterfølgende kvartal. Kvartalsopgørelserne og årsopgørelsen er ikke helt sammenfaldende. Det skyldes blandt andet, at flere kommuner først har indsendt deres afgørelser efter fristens udløb, samt at en række ukomplette og fejlagtige indsendelser først har kunnet rettes efterfølgende. Materialet, som indgår i denne årsstatistik, er senest indgået 13. juni 2014. Senere indsendte indberetninger er således ikke medtaget i det materiale, der her foreligger.

1.4 Udenlandske pensioner

Behandling af ansøgningen

Det er Udbetaling Danmark, International Pension, der behandler ansøgninger om dansk førtidspension til borgere, der bor i udlandet. Når de har modtaget ansøgningen om førtidspension, sender de et spørgeskema til ansøger, som skal bruges til at udarbejde en ressourceprofil.

Ressourceprofilen

For at kunne vurdere ansøgers arbejdsevne udarbejder Udbetaling Danmark, International Pension en ressourceprofil. De fem punkter der beskrives i ressourceprofilen er:

- Faglige og praktiske kompetencer i forhold til arbejdsmarkedet
- Personlige kompetencer i forhold til arbejdsmarkedet
- Materielle forhold og netværk som har betydning for tilknytning til arbejdsmarkedet
- Helbredsforhold som har betydning for tilknytning til arbejdsmarkedet
- Arbejdsmarkedsperspektiv

Lægekonsulenter og arbejdsmarkedskonsulent:

Ved behandlingen af en ansøgning deltager der rådgivende speciallæger, som gennemgår de lægelige akter, der er modtaget. De kommer med en udtalelse, som bruges til at vurdere ansøgers arbejdsevne. Sagen vil eventuelt også blive forelagt en konsulent med særligt kendskab til arbejdsmarkedet.

Afslag

Hvis Udbetaling Danmark, International Pension vurderer, at betingelserne for at blive tilkendt en dansk førtidspension ikke er opfyldt, sendes ressourceprofilen til ansøgeren sammen med kopi af eventuelle nye oplysninger i sagen, for eksempel om bopælsperioder eller helbredsforhold. Ansøgeren har herefter mulighed for at kommentere oplysningerne, før der træffes en afgørelse (partshøring). Når sagen er afgjort, sendes en skriftlig afgørelse til ansøger og til en eventuel udenlandsk pensionsmyndighed. Afgørelser kan ankes til Ankestyrelsen senest 4 uger efter modtagelse af afgørelsen

Tilkendelse

Hvis ansøgningen ender med tilkendelse af en dansk førtidspension, vil ansøgeren sammen med afgørelsen modtage forskellige erklæringer og skemaer, som skal udfyldes med henblik på beregning og udbetaling af førtidspensionen.